

رئیس‌ی در دیدار مدیران ارشد و نخبگان وزارت دفاع:

ایران به دنبال تعامل با همه کشورهایاست

صفحه ۶

چهارشنبه ۱ شهریور ۱۴۰۲
۶ صفر ۱۴۴۵
۲۳ آگوست ۲۰۲۳
سال نوزدهم
شماره ۵۴۴۵
۱۲ صفحه
۵۰۰۰ تومان

اقتصاد

روزنامه صبح ایران

سرمقاله

سیف الرضا شهبابی

کتاب‌سوزی عملی زشت و پیامدهای آن

در طول تاریخ و در همه جوامع بشری کتاب به دور از مطالب آن هر چه می‌خواهد باشد از احترام و منزلتی خاص برخوردار است.

هر شخص و گروه و پیروان هر دین و آیین و مذهب اگر با مطالب و محتویات کتابی موافق نباشند و آن را مخالف دیدگاهشان بدانند مطالعه نمی‌کنند و در نهایت، از خرید و فروش آن خودداری می‌ورزند. آتش زدن کتاب و به اصطلاح کتاب سوزی در بین مردم دنیا از زمان‌های گذشته عملی زشت بود؛ سوزاندن کتاب را دور از رشد فرهنگی و علتی بر عقب اندکی هر شخص یا هر گروه که دست به این کار ناشایست می‌زنند می‌دانند.

متأسفانه در هزاره سوم و دهم سوم قرن بیست و یکم میلادی که بشر به ابداع هوش مصنوعی دست پیدا کرده در کشورهای اروپایی که خود را طلایه داران پیشرفت علم و دانش می‌دانند و سعی می‌کنند با داده‌های علمی که در اختیار دارند به جهانیان فخر بفرروشند تمدن اروپایی را سر آمد فرهنگ‌ها و تمدن‌های بشری معرفی می‌کنند چندی است کتاب سوزی با حکم مقامات قضایی و در سایه حمایت نیروهای پلیس و امنیتی راه افتاده است.

از ابتدای سال ۲۰۲۳ در دو کشور اسکانڈینیوی از میان کشورهای اروپایی کشورهای اسکانڈینیوی که مدعیند از استانداردهای بالای پیشرفت و توسعه یافتگی برخوردارند بیشتر از سایر کشورها ملاحظه می‌شود.

در دو کشور اسکانڈینیوی سوئد و دانمارک و مخصوصاً سوئد سوزاندن کتاب آسمانی مسلمانان که علاوه بر کتاب بودن از تقدس در بین مسلمانان برخوردار است رایج شده است.

ادامه در صفحه ۶

تحلیل گران سفر امیر عبداللہیان به عربستان را چطور ارزیابی کردند؟

نظم جدید منطقه

سفر دیپلماتیک امیر عبداللہیان به عربستان سعودی، نظر جهان را چنان به خود جلب کرد که تحلیل گران کماکان در حال پیشبینی آینده روابط دو کشور و تغییرات در منطقه پس از برقراری رسمی روابط تهران و ریاض هستند. امیر عبداللہیان آخر هفته گذشته، با محمد بن سلمان ولیعهد سعودی دیدار کرد و خطی پایان رسمی بر پایان روابط دو طرف کشید. اما این سفر و برقراری مجدد روابط در نگاه تحلیل گران چگونه است؟

به گزارش خبر آنلاین، برخی از تحلیلگران جهان عرب معتقدند ایران و عربستان بیش از هر زمان دیگری در جستجوی حل مسائل و اختلافات بین خود هستند. متلاعبالله باعبود تحلیلگر و کارشناس عرب در اظهاراتی با اشاره به اهمیت سفر وزیر خارجه ایران به عربستان و دیدار وی با مقامات عالی این کشور گفت این اقدام اثبات عملی توافق دوجانبه بود و نشان داد که دو طرف برای فعالسازی توافق حاصل شده و حل اختلافات جدی هستند. به گفته او عربستان در حال حاضر به طور اساسی بر حل اختلافات امنیتی و اختلافات مربوط به دو طرف در منطقه مانند جنگ یمین و پرونده سوریه تمرکز دارد. این کارشناس بین الملل خاطر نشان کرد که سفر امیر عبداللہیان به عربستان مهم است و منجر به تعمیق و گسترش و تحکیم توافقات و روابط دو طرف می‌شود.

اما بخشی از ناظران هم این دیدار را با حضور نظامی آمریکایی‌ها در منطقه خلیج فارس مرتبط ارزیابی می‌کنند. به اعتقاد آنها کاهش وابستگی کشورهای عربی حوزه خلیج فارس به آمریکا طی سال‌های اخیر ریشه در واقعیت‌های غیرقابل انکار در افول هژمونی واشینگتن در منطقه دارد که مصادیق بارز آن را می‌توان در ناکامی‌های جدی آمریکا در جنگ عراق و افغانستان و سوریه مشاهده کرد.

شرح در صفحه ۱۱

نوشداری دیر هنگام مجلس از پیامدهای فیلتر بنگ و کیفیت پایین اینترنت

آقای وزیر هم به منتقدان پیوست!

صفحه ۶

رشد ۲۴۰ درصدی موالید اتباع چگونه رخ داده است؟

تغییر آرایش جمعیت در کمین کشور

صفحه ۶

هدف ایالات متحده از نشست سه جانبه کمپ دبوید چیست؟

ناتوی کوچک در شرق آسیا

صفحه ۱۱

رشد ۲۴۰ درصدی موالید اتباع چگونه رخ داده است؟

تغییر آرایش جمعیت در کمین کشور

صفحه ۶

رد پای محکم «گردشگری سلامت» در برنامه هفتم توسعه

نشست هم‌اندیشی توسعه خدمات بین‌الملل سلامت که در محل وزارت بهداشت برگزار شد، سلامت که مسیر ایران را تغییر داد، ارائه شده است. آخرین آقای مهدی تدینی مترجم و پژوهشگر برجسته تاریخ و سیاست در یادداشتی خواندنی با عنوان «اسطوره‌ی مصدق» در کانال تلگرامی خود به نقد انگاره دموکرات‌بودن دکتر مصدق پرداخته و با ذکر برخی جزئیات از آن سال‌های پر تلاطم به این نتیجه رسیده است که نخست‌وزیر معزول، ضد استعمار بود اما ضد استبداد نه! چرا که مصدق از روش‌های غیرمکراتیک جهت نیل به اهداف خود استفاده کرده است.

در این‌که مصدق از روش‌های غیردموکراتیک در بسیاری از اقدامات خویش از جمله انحلال پارلمان، استفاده کرده است، بحثی نیست. اما سوال اساسی این است که در یک سیستم استبدادی، با هدف محدود کردن قدرت شاه و متعاقب برقراری یک حکومت دموکراتیک، از چه استراتژی می‌توان بهره جست؟ آیا جهت مبارزه با حکومتی غیردموکراتیک، اقدام در چارچوب‌های دموکراتیک که نه مطلق اما تا حدود زیادی صرفن روی کاغذ اعتبار داشت، برای مصدق امکان‌پذیر بود؟

نکته مهم این است که در تحلیل تحولات منتهی به کودتای ۲۸ مرداد، نمی‌توان با عینک ایستادگی بدون توجه به مختصات سیاسی، فرهنگی و اجتماعی حاکم، به نقد رویکرد مصدق پرداخت. سیاستمدار در رای عملگرایی می‌تواند موفق باشد نه در قامت روشن‌فکری. از نظر در عرصه روشن‌فکری تا عمل در میدان سیاست، فاصله زمین تا آسمان است.

نقدهای بسیاری به مصدق وارد است، به ویژه در مناسبات با متحدان خود که در فقدان رویکرد منعطفانه و جمع‌گرایانه و البته اشتباه محاسباتی در اتکای بیش از اندازه بر کاریزمای فردی در راستای بسیج عمومی، نهایتاً به واگرایی و شکست نهضت ملی منجر شد (گرچه یکی دیگر از عوامل مهم جدایی جریان روحانیت سنتی، بازاریان و برخی از سران جنبه ملی و پاران مصدق از او، به سهم‌خواهی و عدم درک درست مختصات سیاسی، اجتماعی و اقتصادی و نظام بین‌الملل از سوی آن‌ها بازمی‌گشت). اما با همه این تفاسیر، عنوان این نقد که مصدق به دنبال دموکراسی نبود، جای تامل و تردید فراوان دارد.

استراتژی مواجهه مصدق با شاه گرچه دموکراتیک نبود اما دلیل موجه برای غیردموکرات بودن او نیست. مصدق ناچار به اتخاذ روش و رویکردی بود که جناب تدینی در یادداشت خود به عنوان ادله دموکرات‌نبودن وی مطرح می‌نماید. سخت است بر ضد استعمار بودن مصدق مهر تأیید زد اما در ضد استبداد بودنش تردید کرد.

اگر مصدق به دنبال غلبه بر محمدرضا شاه جهت قبضه کردن قدرت برای خود بود، نمی‌توانست انگلیس را دشمن خود نماید. در واقع اگر نه استعمار، اما جمع «وابستگی به قدرت خارجی» از یک سو و «استبداد در داخل» از سوی دیگر، حکومت کردن را سهل‌تر می‌نماید تا این‌که پس از قطع پد استعمار، با استبداد حکومت کردن.

یادداشت

مصدق؛ دموکرات یا مستبد؟

اگر مصدق به دنبال از بین بردن استبداد شاهی و پیاده‌سازی استبدادی نوین از سوی خود بود، از طریق وابستگی به قدرت‌های خارجی، راحت‌تر می‌توانست حکومت کند تا این‌که پس از قطع پد استعمار، با استبداد حکومت کردن که به مراتب می‌توانست سخت‌تر باشد.

از سوی دیگر اگرچه برخی تاکتیک‌های استبدادی مصدق، می‌تواند به عنوان ابزاری برای تحکیم دولت خود و متعاقب رای به مستبد بودن او تفسیر گردد، اما این نکته مهم را باید در نظر داشت که این اقدامات از سوی مصدق، می‌توانست با هدف از بین بردن نقش و تأثیر قدرت‌های خارجی بر جریان‌ها و مسئولان وابسته به دربار و استعمار و یا جلوگیری از کارشکنی‌ها و توطئه‌های مخالفان نهضت ملی و عوامل دیگر جهت فراهم آوردن شرایط مساعد برای حکومتی دموکراتیک و مستقل‌تر باشد.

از این رو، با وجود تضادهایی در اقدامات و تاکتیک‌های مصدق، نمی‌توان او را به‌عنوان مستبد در نظر گرفت، بلکه شخصیت سیاسی و رویکردهای او باید با توجه به شرایط و منافع مختلف کشور تحلیل شود. البته همان‌طور که بسیار سخت است استبدادی بودن را منطبق بر مختصات شخصیت سیاسی مصدق بدانیم، دموکرات بودن وی نیز می‌تواند محل تامل باشد.

نگارنده بر این باور است که با توجه به پیچیدگی‌ها و تناقضات در عملکردها و تصمیم‌گیری‌های مصدق، به طوری که او در برخی موارد تأکید بر اصول دموکراتیک داشته و تلاش‌هایی برای تقویت نهادهای دموکراتیک انجام داده و دستاوردهای آزادی‌خواهانه‌ای داشته است، اما در عین حال، برخی اقدامات او نیز می‌تواند تحت عناوینی مانند مستبدانه یا تاکتیک‌های غیردموکراتیک تلقی شوند، بنابراین نمی‌توان نظر قطعی در خصوص دموکرات‌بودن یا مستبدبودن وی داد. هرچند بنابر آنچه گفته شد مستبد بودن مصدق با ضد استعمار بودن وی تا حدودی منافات دارد.

به نظر می‌رسد با توجه به پیچیدگی تاریخی و سیاق‌های مختلف، ارزیابی دقیق و کامل شخصیت یک رهبر سیاسی مانند محمد مصدق، موضوعی ساده نیست و با قطعیت نمی‌توان در این خصوص نظر داد. شاید اگر مسیر تاریخ ایران به گونه‌ای دیگر رقم می‌خورد و مصدق قادر به غلبه کامل بر شاه می‌شد و حکومت خویش را ادامه می‌داد، بهتر می‌توانستیم در این باب تحلیل کنیم.

هرچند می‌توان به صراحت عنوان کرد، مصدق اهدافی دموکراتیک داشت، با این وجود که برخی تاکتیک‌های غیردموکراتیک بود. اما آنچه قابل پذیرش‌تر است، این‌که مصدق، مستبد نبود، که اگر بود در پاسخ به درخواست فاطمی وزیر خارجه وقت که پس از ناکامی کودتای ۲۵ مرداد، خواهان تغییر سمت خود و انتصاب به عنوان وزیر دفاع جهت اعدام ۵۰ نفر از سران مخالفان بود، پاسخ مثبت می‌داد.

در حالی که مصدق در پاسخ به درخواست فاطمی، گفت: «با چه قانونی؟» و وقتی که فاطمی در جواب گفت «قانون انقلاب»، مصدق با صدای بلند اظهار کرد: «قانون من، قانون اساسی است، قانون انقلاب نیست!»

به خاطر نیکی توست...

هفتمین جشنواره حساب‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز

۸۰ کمک هزینه سفر به دور ایران در ۸۰ روز هر یک به ارزش یک میلیارد ریال

۸۰ کمک هزینه خرید موتور سیکلت ایرانی هر یک به ارزش ۵۰۰ میلیون ریال

۸۰ کمک هزینه تحصیلی هر یک به ارزش ۲۰۰ میلیون ریال

۸۰ کمک هزینه سفر به عتبات عالیات هر یک به ارزش ۱۰۰ میلیون ریال

۸۰ کمک هزینه خرید دوچرخه هر یک به ارزش ۵۰ میلیون ریال

۸۰ کمک هزینه خرید صنایع دستی هر یک به ارزش ۳۰ میلیون ریال

۸۰۰۰ جایزه نقدی هر یک به ارزش ۱۰ میلیون ریال

به همراه هزاران جایزه نقدی دیگر

آخرین مهلت افتتاح حساب و تکمیل موجودی: پایان شهریور ماه ۱۴۰۲

